

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ:
ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ
МЕТОДИКИ, ТАКТИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

**Харків
2022**

Електронне видання

**МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ:
ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ
МЕТОДИКИ, ТАКТИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

(вибіркова)

для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

**Харків
2022**

Матеріали для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Розслідування кримінальних правопорушень: загально-криміналістичні засади методики, тактики та технології» (вибіркова) для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»/ розробн.: О. В. Курман, М. В. Костенко, В. Ю. Шепітько. Харків: Нац. юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 76 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович,
доктор юридичних наук, професор

Курман Олександр Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент

Костенко Марина Володимирівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Оновлену редакцію затверджено
на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 3 від 26 грудня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Шепітько Валерій Юрійович,
доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України.

В С Т У П

«Розслідування кримінальних правопорушень: загальнокриміналістичні засади методики, тактики та технології» є ситуаційною навчальною дисципліною, яка викладається з метою надання теоретичних положень та практичних рекомендацій, що розроблені на підставі вимог кримінального та кримінального процесуального права, узагальнень слідчої практики, використання яких з урахуванням особливостей конкретного злочину та слідчої ситуації допомагає визначити оптимальну систему слідчих (розшукових) дій для встановлення істини у кримінальному провадженні. Оволодіння знаннями з криміналістичної методики та отримання належних практичних умінь є обов'язковими для слідчого, прокурора, слідчого судді, співробітників органів правопорядку, оскільки виконувани ними функції безпосередньо пов'язані із застосуванням саме їх.

Мета навчальної дисципліни «Розслідування кримінальних правопорушень: загальнокриміналістичні засади методики, тактики та технології» – формування цілісного уявлення про засоби криміналістичної тактики та методики розслідування кримінальних правопорушень та основних умінь по застосуванню практичних навичок, необхідних для ефективної діяльності слідчих, дізнавачів, оперативних співробітників, детективів НАБУ, прокурорів, слідчих суддів у протидії злочинності.

Завданнями є: оволодіння основними поняттями та змістом криміналістичних технологій та рекомендацій; освоєння структури та змісту окремої криміналістичної методики; вивчення обставин, що підлягають з'ясуванню при розслідуванні кримінальних правопорушень; опанування видами та формами взаємодії правоохоронних, контролюючих органів, державних органів влади та

управління, підприємств, установ, організацій й громадськості в розкритті й розслідуванні кримінальних правопорушень; оволодіння криміналістичними засобами та методами нейтралізації протидії розслідуванню; набуття навички аналізу будь-якої слідчої ситуації на підставі первинної інформації та розробки програми дій слідчого щодо її вирішення; формування вміння висувати версії та планувати розслідування одноосібно та у складі слідчо-оперативної групи; набуття компетентностей стосовно використання криміналістичних технологій у слідчо-розшуковій практиці; оволодіння особливостями тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій та їх комплексами в залежності від виду кримінального правопорушення.

Місце навчальної дисципліни «Розслідування кримінальних правопорушень: загальнокриміналістичні засади методики, тактики та технології» у структурі освітньо-професійної програми:

- належить до циклу професійно-практичних дисциплін;

- базується на: «Кримінальному праві», «Кримінальному процесі», «Криміналістиці», «Порівняльному правознавстві», «Фінансовому праві»;

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: “Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Порівняльне правознавство”.

Кореквізити: “Державна влада та місцеве самоврядування: теорія та практика”.

Мета практичних занять – допомогти здобувачам у засвоєнні, закріпленні та систематизації відповідних

теоретичних знань, а також їх застосуванні при виконанні практичних завдань; озброїти їх науково-методичним комплексом відомостей, необхідних для вироблення навичок розкриття і розслідування окремих видів кримінальних правопорушень у різних слідчих ситуаціях.

Обсяг і структура навчальної дисципліни
Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Сутність криміналістичних технологій розслідування кримінальних правопорушень				
1.		Тема 1. Теоретичні основи та технології побудови криміналістичних методик розслідування кримінальних	12	2	2	8

		правопорушень				
2.		Тема 2. Структура та зміст окремої криміналістичної методики	12	2	2	8
3.		Тема 3. Організаційно-тактичні основи взаємодії в розкритті й розслідуванні кримінальних правопорушень	12	2	2	8
4.		Тема 4. Організаційно-тактичні основи групового методу розслідування кримінальних правопорушень	12	2	2	8
5.		Тема 5. Тактика нейтралізації протидії розслідуванню кримінальних правопорушень	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Модуль 2. Методики розслідування окремих кримінальних правопорушень				

6.		Тема 6. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності	12	2	2	8
7.		Тема 7. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності	12	2	2	8
8.		Тема 8. Розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості	12	2	2	8
9.		Тема 9. Організаційно-тактичні основи застосування спеціальних економічних знань на досудовому розслідуванні	12	2	2	8
10.		Тема 10. Розслідування кримінальних правопорушень	12	2	2	8

		у сфері використання інформаційних технологій				
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Усього годин / кредитів ECTS	120/ 4,0	20	20	80

СПИСОК НОМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСІХ ТЕМ

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 11.12.2022).

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 11.12.2022).

3. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 р. № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

4. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення: 11.12.2022).

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 11.12.2022).

6. Про національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 11.12.2022).

11.12.2022).

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 11.12.2022).

8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1991 р. № 2135-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 11.12.2022).

9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-12.: 05.01.2017. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення: 11.12.2022).

10. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (дата звернення: 11.12.2022).

11. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 11.12.2022).

12. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 11.12.2022).

13. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень в

системі Служби безпеки України: Наказ СБУ від 29.05.2015 р. № 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15> (дата звернення: 11.12.2022).

14. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 11.12.2022).

15. Про затвердження Інструкції про порядок проведення судових експертиз та експертних досліджень паспортних документів Головним експертно-криміналістичним центром Державної прикордонної служби України: Наказ МВС України від 18.11.2013 р. № 1109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2086-13> (дата звернення: 11.12.2022).

1. Алексеев О. О., Весельський В. К., Пясковський В. В. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2018. 319 с.

2. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень: навч. посіб. / С. Є. Абламський та ін. 2-ге вид., доп. і перероб. Харків: Панов А. М., 2019. 207 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.

4. Журавель В.А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448

с.

5. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення: монографія / Т. Г. Васильців та ін.; за заг. ред. О. І. Вівчар. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 394 с.

6. Криміналістичне забезпечення виявлення і розслідування злочинів: монографія / С. В. Ківалов, та ін.; за ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Гельветика, 2018. 428 с.

7. Криміналістика: підручник у 2-х т.Т.1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

8. Криміналістика: підручник у 2-х т.Т.2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

9. Криміналістика: підручник : у 2 т. Т. 1 / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової. Харків. Нац. ун-т внутр. справ, 2018. 384 с.

10. Криміналістика: підручник : у 2 т. Т. 2 / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової. Харків. Нац. ун-т внутр. справ, 2018. 312 с.

11. Лисенко С. Як розкривати економічні злочини. Рекомендації фахівця: монографія. Київ: «Персонал», 2018. 324 с.

12. Лазарєв А. П. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні: теорія та механізм реалізація: монографія. Харків: Право, 2019. 210 с.

13. Настільна книга слідчого / дізнавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. / Д.В. Журавльов та ін. Київ: ЦУЛ, 2021. 432 с.

14. Поліщук О. В. Організаційно-правові засади перевірки відомостей про кримінальні правопорушення до початку досудового розслідування: монографія. Одеса: Букаєв В. В., 2019. 212 с.

15. Пчеліна О. В. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності: монографія. Харків: В справі, 2017. 522 с.

16. Ромців О. І. Протидія розслідуванню злочинів у сфері службової діяльності: особливості виявлення та подолання: монографія. Львів: Растр-7, 2018. 291 с.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПОБУДОВИ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPУРУШЕНЬ

Питання для обговорення

1. Поняття та сутність методичних (криміналістичних) рекомендацій.
2. Предмет, завдання та значення криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень.
3. Принципи побудови та джерела криміналістичної методики.
4. Функції окремих криміналістичних методик.
5. Криміналістична та кримінально-правова класифікація злочинів як основа формування криміналістичних методик.
6. Напрями і шляхи удосконалення криміналістичних методик розслідування кримінальних правопорушень.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448 с.

Гула Л. Ф., Крижановський А. С. Практикум з криміналістики. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 371 с.

Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. / О. І. Гарасимів та ін. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів : ЛьВДУВС, 2019. 312 с.

Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посіб. / В. В. Тищенко та ін. 4-те вид., допов. й уточн. Одеса: Юридична література, 2019. 105 с.

Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Харків: Апостіль, 2013. 440 с.

Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз): монографія. Харків: Харків юрид., 2007. 431 с.

Т е м а 2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОКРЕМОЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ

Питання для обговорення

1. Структура окремої криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень.

2. Поняття та сутність криміналістичної характеристики кримінального правопорушення та її співвідношення з кримінально-правовою характеристикою.

3. Елементи криміналістичної характеристики (спосіб злочину; місце та обстановка; час вчинення злочину; знаряддя й засоби; предмет злочинного посягання; особа потерпілого; особа злочинця; типові сліди злочину). Взаємозв'язки елементів криміналістичної характеристики певного виду кримінальних правопорушень.

4. Основи планування й організації розслідування кримінальних правопорушень.

5. Типові версії у структурі окремої криміналістичної

методики.

6. Обставини, що підлягають з'ясуванню у процесі розслідування кримінального правопорушення.

7. Поняття, сутність та види слідчих ситуацій у методиці розслідування.

8. Система слідчих дій і тактичних операцій як засобів розв'язання завдань розслідування.

1. У Київський ВП ГУНП у Харківській області 30.08.20.. р. на 10 годину надійшло повідомлення від В. О. Куркіна про те, що під час прогулянки із своїм собакою в лісовому масиві він побачив згорілий автомобіль «Ніссан Альмера» з європейськими номерами з сильно обгорілим трюпом на місці водія всередині автомобіля.

При огляді місця події встановлено, що причиною загоряння був вибух через застосування оборонної ручної осколкової гранати Ф-1. Крім того, документи власника авто і водійське посвідчення особи, яка знаходилась за кермом, відсутні. Труп направлено до відділення Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи.

Дане повідомлення внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань 30.08.20.. р. за ознаками кримінального злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України.

Судово-медичною експертизою встановлено, що смерть настала в результаті нанесення особі колото-різаних ран гострим ріжучим предметом (орієнтовно стилетом або кортиком) у ділянку серця приблизно 20 – 21 серп. 20.. р.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та:

1. Визначте елементи криміналістичної характеристики.

2. Побудуйте та обґрунтуйте слідчі версії.

3. Установіть слідчу ситуацію та охарактеризуйте її.

2. До чергової частини Білоцерківського ВП 01.02.20.. р. надійшла заява від представника ТОВ «Фарм+» про те, що о 9 годині 01.02.20.. р. невідомі особи (особа) шляхом зламу вхідних дверей проникли до офісних приміщень та викрали п'ять ноутбуків, зламали сейф, з якого вкрали 25 000 грн, печатку та штамп. Під час огляду місця події встановлено, що приміщення, яке орендує ТОВ «Фарм+», знаходиться під охороною, але сигналізація була відключена; вхідні замки механічно не пошкоджені. На сейфі виявлено велику кількість відбитків пальців рук. Дане повідомлення внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань 01.02.20.. р. за ознаками кримінального злочину ч. 3 ст.185 КК України.

Вивчіть обставини кримінального провадження та:

- 1. Визначте елементи криміналістичної характеристики.*
- 2. Висуньте та обґрунтуйте слідчі версії.*
- 3. Окресліть, які гласні та негласні слідчі (розшукові) дії необхідно провести.*

3. У досудовому розслідуванні встановлено, що громадянин України П. О. Іванов у лютому 20.. р., перебуваючи у м. Чикаго (США), придбав у невстановленої особи 165 патронів до мисливської нарізної вогнепальної зброї калібру 7,62x51 мм (.308Win), у супермаркеті металеву конструкцію каркасу підставки для взуття, яку розібрав і у її порожнині помістив вказані патрони. Пізніше з метою приховання від митного контролю та переправлення із США до України зазначених патронів П. О. Іванов 26.02.20.. р. здав металеву підставку для взуття до відділення міжнародного поштового відправлення. Крім того, у митну декларацію № CV913365769СА вніс неправдиві відомості, що у поштовому відправленні знаходяться одяг, господарські товари та тумбочка.

Ознайомтеся з кримінальним провадженням та:

- 1. Визначте елементи криміналістичної характеристики.*

2. Висуньте та обґрунтуйте слідчі версії.

3 Вкажіть які обставини необхідно з'ясувати у процесі розслідування?

4. Сплануйте слідчі (розшукові) дії

4. У результаті проведення оперативно-розшукових заходів співробітниками СБУ Закарпатської області встановлено, що О. М. Ляшко та М. В. Юхно незаконно придбали вогнепальну зброю, а саме: пістолет-кулемет Скорпіон та боєприпаси (набої калібру 7.65 мм у кількості 50 штук) і намагалися їх продати. З метою реалізації злочинного наміру О. М. Ляшко надіслав Т. М. Бурцеву за допомогою засобів мобільного зв'язку повідомлення про те, що замовлене надійшло, номер банківської картки на ім'я М. В. Юхна для передоплати грошових коштів за зброю та боєприпаси. Т. М. Бурцев 08.04.20.. р.здійснив перерахування коштів на банківську картку у розмірі 60000 грн.

Дане повідомлення внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України.

Розглянувши матеріали кримінального провадження:

1. Висуньте та обґрунтуйте слідчі версії.

2. Визначте які обставини необхідно з'ясувати у процесі розслідування?

3. Запропонуйте і слідчі (розшукові) дії?

С п и с о к л і т е р а т у р и

Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 256 с.

Борисенко І. В. Методика розслідування вбивства із розчленуванням трупа: монографія. Харьков: Право, 2021. 720 с.

Журавель В. А. Методика криміналістична // Велика українська юридична енциклопедія.: Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Харків: Право, 2018. С. 476-479 .

Тіщенко В. Роль криміналістичної методики розслідування у формуванні доктрини криміналістики. *Право України*. 2021. № 8. С. 91-103.

Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

Шевчук В. М. Структура окремої криміналістичної методики: сучасні наукові підходи та перспективи досліджень. *Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр.* Харків: Право, 2020. С. 881-897.

Тема 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ В РОЗКРИТТІ Й РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Питання для обговорення

1. Поняття і принципи організації взаємодії при розкритті і розслідуванні кримінальних правопорушень. Сутність тактики взаємодії під час розслідування.

2. Види і форми взаємодії в розкритті й розслідуванні кримінальних правопорушень.

3. Сутність організаційно-тактичних основ взаємодії слідчого та прокурора у кримінальному провадженні.

4. Форми взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів у процесі розслідування.

5. Організаційно-тактичні основи взаємодії слідчого з експертами та спеціалістами. Участь групи спеціалістів у проведенні слідчих (розшукових) дій.

6. Організаційні основи взаємодії слідчого з іншими

суб'єктами під час кримінального провадження (з органами державної влади, місцевого самоврядування, фіскальними органами, Державною прикордонною службою тощо).

7. Організаційно-тактичні основи використання засобів масової інформації (ЗМІ) у розшуковій діяльності слідчого.

8. Організаційно-тактичні основи взаємодії слідчого з громадськістю.

9. Організаційно-тактичні основи міжнародного співробітництва при розслідуванні кримінальних правопорушень.

1. До Снятинського ВП Косівського ВП ГУНП в Івано-Франківській області 22.07.20.. р. на 17 годину надійшло повідомлення від служби «102» про те, що о 16 годині 40 хвилин вулицею Коробінською, що у с. Джурів Снятинського району, рухався автомобіль «Віто 111CDI», реєстраційний номер АТ 0923 ВА, з одноосьовим причепом, в якому відбувся вибух піротехнічних засобів, внаслідок чого пошкоджено вищевказаний автомобіль. Водій і невідома особа, яка в цей час знаходилась неподалік, отримали тілесні ушкодження у вигляді вибухової травми, численних поранень тулуба і кінцівок. Вони були доставлені до Снятинської ЦРЛ із діагнозом: «Вибухова травма, множинні садна тулуба та кінцівок».

Проаналізуйте обставини кримінального провадження та визначте:

1. Які форми взаємодії слідчого з учасниками кримінального провадження?

2. Яких спеціалістів слід залучити до проведення слідчих (розшукових) дій?

3. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії необхідні?

2. До СВ Трускавецького ВП Дрогобицького ВП 07.08.20.. року звернулася О. В. Фоміна із письмовою заявою

про те, що 29.07.20.. року приблизно з 18 години 55 хвилин до 19 години 40 хвилин працівник обмінного пункту валют, що знаходиться на території заправки «ОККО» на вул. Дрогобицькій у м. Трускавець Львівської області, реалізував їй купюру у 100 доларів США серії LF58195244F, яка виявилась підробленою. СВ Трускавецького ВП Дрогобицького ВП ГУНП у Львівській області 07.08.20.. року зареєстроване кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 199 КК України.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

1. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії потрібні?
2. Яких спеціалістів варто залучити до проведення цих слідчих (розшукових) дій?
3. Які судові експертизи необхідні?

3. У результаті проведення оперативно-розшукових заходів встановлено, що у період з січня до вересня 20.. року, маючи та реалізуючи злочинний умисел, направлений на вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України, гр. Бондаренко за оголошенням в Інтернеті придбав у невстановленої особи незаконно виготовлені алкогольні напої, а саме водно-спиртову суміш, розлиту у пластикові пляшки об'ємом 10 л. та тетрапакові упаковки без етикеток об'ємом від 2-х до 3-х л. кожна з написом Finlandia vodka of Finlandia, загальним розміром 153 л та підакцизний товар – спирт етиловий, розлитий у пластикові пляшки без етикеток об'ємом 10 л. кожна, у загальному розмірі 700 л за ціною 40 грн. за літр, які з метою подальшого незаконного зберігання та збуту транспортував на належному йому автомобілі «Geely модель Fe-1» до місця свого проживання, де зберігав до 19.09.20.. року За даними матеріалами зареєстровано кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення, *передбаченого ч. 1 ст. 204 КК України.*

Ураховуючи обставини кримінального провадження, визначте:

1. Форми взаємодії слідчого з учасниками кримінального провадження.

2. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії необхідно провести?

3. Яких спеціалістів варто залучити до цих слідчих (розшукових) дій?

4. Гр. Лисенко на автовокзалі у м. Житомир 24.01.20.. року приблизно о 17 годині придбала щось у невстановленої досудовим розслідуванням особи у прозорому поліетиленовому пакеті. Під час огляду Лисенко у приміщенні Богунського ВП ГУНП у Житомирській області виявилось, що у ньому знаходились тридцять таблеток рожевого кольору неправильної геометричної форми, які вона добровільно надала. Згідно із висновком експертизи таблетки містять 3,4-метилендіоксиметамфетамін, що належить до особливо небезпечних психотропних речовин, обіг яких заборонено. Підозрювана вину заперечувала і стверджувала, що знайшла це у вбиральні. Однак при знятті інформації з транспортних телекомунікаційних мереж зафіксовані розмови Лисенко з невстановленими слідством особами щодо придбання та оплатного збуту зазначеного, зі змісту яких зрозуміло, що Лисенко неодноразово це робила.

Після вивчення обставин кримінального провадження визначте:

1. Особливості взаємодії слідчого та спеціаліста під час огляду вилучених об'єктів.

2. Які судові експертизи треба призначити? Які питання слід поставити експерту?

3. Особливості взаємодії слідчого та експерта у процесі проведення експертизи.

5. Власник подвір'я Дужко., від якого 20.03.20.. року до ГУНП України надійшла заява, здає свій будинок квартирантам. Під час пошуку електродрилі побачив у гаражі, який розташований на подвір'ї, підпільний цех зі спеціальним обладнанням, пристосованим для масового виготовлення підакцизних товарів, а саме горілчаних виробів, у складі якого: пристрій для вироблення кришок та дозатори, лійки, спиртометри, пристрій для прорідження спиртової суміші. У гаражі на столі знайшов марки акцизного збору, ковпачки, кришечки, дозатори різних виробників алкогольних напоїв, плівку для обмотування паперових ящиків із горілчаною продукцією, інгредієнти для виробництва підробленої горілки, спирт загальним об'ємом 85 л, ящик із пустими пляшками для розлиття готової суміші, оцет, глюкозу в медичних ампулах. Крім того, у кімнаті житлового будинку виявив: струменевий кольоровий принтер марки «Epson» та лазерний кольоровий принтер марки «Xerox», сканер, комп'ютер та марки акцизного збору в кількості 500 штук. У корзині для сміття він знайшов розірвані двосторонні кольорові роздруківки різної якості із зображенням купюр номіналом 50 та 100 грн. Д. пояснив, що всі ці речі та предмети належать його квартирантам, які на даний момент відсутні у місті, бо поїхали (з їх слів) на три дні у відрядження до іншої області.

З'ясувавши обставини кримінального провадження, визначте:

1. *Необхідність взаємодії слідчого з опротивними співробітниками, спеціалістами, експертами при проведенні огляду місця події та в подальшому.*

2. *Які судові експертизи слід призначити? Які основні питання треба поставити експерту?*

6. Досудовим розслідуванням встановлено, що гр. Вовк, не зареєструвавшись як суб'єкт підприємницької діяльності і не

отримавши ліцензії інструктора атракціону, дозволу на введення атракціону в експлуатацію, а також не придбавши сертифікованого спорядження, без погодження з Микуличинською сільською радою в порушення «Правил будови і безпечної експлуатації атракціонної техніки» у смт. Микуличин на вул. Космонавтів незаконно встановив над руслом гірського потоку саморобну канатну переправу з двох сталевих канатів. Крім того, самовільно виготовив у вигляді лямочного пояса спорядження, яке використовував для надання платних послуг бажаним здійснити переправу. Під час руху гр. Тунчик. через потік сталевий канат розірвався, у результаті чого він упав зі значної висоти на землю та одержав численні травми, що спричинило його смерть. При огляді місця події виявлено труп Тунчик., сліди речовини бурого кольору, розірвані канат та саморобне лямочне спорядження.

Вивчіть обставини кримінального провадження та сформулюйте відповіді на питання:

- 1. Які гласні й негласні слідчі (розишукові) дії необхідні?*
- 2. Яких спеціалістів слід залучити до них?*
- 3. Які експертизи треба призначити? Які питання необхідно поставити експерту?*

С п и с о к л і т е р а т у р и

Бойко О. П., Рогальська В. В. Взаємодія слідчих Національної поліції України з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні: монографія. Дніпро : Біла К. О., 2018. 180 с.

Гаврилюк В. І., Дубина В. І., Даничюк М. П. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми. Київ: Цифра, 2015. 171 с.

Даниляк А. В. Особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених

організованими групами: монографія. Харків: Панов А. М., 2019. 232 с.

Даніель А. В., Використання можливостей електронних засобів масової інформації у розслідуванні кримінальних правопорушень: монографія. Харків: Право, 2019. 192 с.

Досудове розслідування: навч. посіб. / Р. І. Благута та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 599 с.

Сущенко В. М. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням: поняття, зміст, планування та організація: монографія. Харків: Право, 2018. 222 с.

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: затв. наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 11.12.2022).

Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 06.07.2017 р. № 570. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17> (дата звернення: 11.12.2022).

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15> (дата звернення: 11.12.2022).

Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України:

затв. наказом МВС України, МОЗ України, Офісу Генерального прокурора України від 09.03.2022 р. № 177/450/46. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#n7> (дата звернення: 11.12.2022).

Порядок спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами: затв. наказом МВС України від 24.07.2017 р. № 621. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17> (дата звернення: 11.12.2022).

Т е м а 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ГРУПОВОГО МЕТОДУ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Питання для обговорення

1. Поняття і принципи групового методу розслідування кримінальних правопорушень.
2. Організаційні форми групового методу розслідування кримінальних правопорушень.
3. Основи планування розслідування кримінальних правопорушень груповим методом.
4. Завдання та функції чергової слідчо-оперативної групи.
5. Організаційно-тактичні основи створення слідчої групи, її функції та завдання.
6. Завдання та функції слідчо-оперативних груп.
7. Організаційно-тактичні основи створення слідчо-оперативних груп.
8. Міжнародна слідча група – її завдання і порядок

створення.

1. У Личаківський ВП ГУНП у Львівській області 30.08.20.. року у 7 годині ранку надійшло повідомлення від В. О. Бондаренка про те, що під час прогулянки зі своїм собакою у лісовому масиві стежинкою повз будинки, що розташовані на вул. Личаківській у м. Львів, поблизу б. 275 побачив мертву жінку з колото-різаними ранами в ділянці живота, а за декілька кроків чоловіка з перерізаним горлом. Навкруги них були розкидані жіноча сумка, портфель, гаманець та інші дрібні речі.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та дайте відповіді на наступні питання:

1. Яка група повинна виїхати на місце вчинення злочину?

2. Склад учасників груп?

3. Функціональні обов'язки членів групи.

2. Під час досудового розслідування встановлено, що 20.03.20.. року неповнолітня особа В. О. Штакал, діючи за вказівкою М. О. Ткаченка, при спілкуванні в мережі Інтернет з М. В. Кондратенком призначила йому зустріч біля зупинки метро «Армійська» у м. Харків. У той самий день приблизно о 19 годині вона привела М. В. Кондратенка (за попередньою домовленістю з М. О. Ткаченком) до лісосмуги, що знаходиться на вул. Плитковій у м. Харків, де на них вже очікували М. О. Ткаченко та невідома досудовим слідством особа. На території лісосмуги М. В. Кондратенку були нанесені удари М. О. Ткаченком та невістановленою особою, які спричинили згідно з висновком судово-медичної експертизи синці та садна на голові і правій руці. Погрожуючи фізичною розправою, вони змусили М. В. Кондратенка зняти з себе весь одяг. Після чого відкрито заволоділи грошима потерпілого в сумі 350 грн. та мобільним

телефоном «Qumo Quest 507» вартістю 2000 грн., заподіявши потерпілому шкоду на загальну суму 2350 грн.

Знову діючи за вказівкою М. О. Ткаченка, 25.03.20.. р. неповнолітня особа В. О. Штакал при спілкуванні в мережі Інтернет призначила побачення В. О. Миргородському біля станції метро «Тракторний завод» у м. Харків. У той самий день вона о 17 годині 30 хвилин привела В. О. Миргородського в обумовлене раніше з М. О. Ткаченком місце до лісосмуги на вул. Миру м. Харків, де вже знаходилися М. О. Ткаченко та М. В. Фоменко. У лісосмузі за клубом «Роял» до В. О. Миргородського ззаду підбігли М. О. Ткаченко та М. В. Фоменко, почали наносити численні удари руками і ногами по різних частинах тіла та, погрожуючи фізичною розправою, змусили зняти з себе весь одяг. В. О. Штакал всі знущання знімала на відеокамеру мобільного телефону. Після цього у потерпілого забрали шкіряну куртку, смартфон Хіаомі та гроші у сумі 320 грн.

Продовжуючи скоєння злочинів, 27.03.20.. р., 29.03.20.. р., 01.04.20.. р., 07.04.20.. р. неповнолітня особа В. О. Штакал разом з М. О. Ткаченком та М. В. Фоменком за попередньою змовою, діючи за відпрацьованою схемою, пограбували І. В. Сотника, П. П. Зіркова, О. В. Лузана і С. О. Чубаня. Своїми діями нанесли тілесні ушкодження потерпілим, викрали чотири смартфони, одну шкіряну куртку і три болоньові куртки, а також готівкові кошти на загальну суму 9 357 грн.

Вивчіть обставини кримінального провадження та дайте відповіді:

1. Яку групу треба створити для розслідування цих злочинів?

2. Визначте склад учасників групи.

3. Які гласні та негласні слідчі (розшукові) дії необхідні?

3. Досудовим розслідуванням встановлено, що

03.07.2021 року в сел. Покотилівка Харківського району у лісосмузі виявлено тіло 15-річної дівчини. За висновком судово-медичних експертів дівчину згвалтували і задушили. При огляді місця події встановлено, що вбита лежала на спині. На її ногах відсутнє взуття, зняті джинси, одна сережка жовтого кольору у правому вусі. На тілі вбитої наявні тілесні ушкодження: синці, зокрема на шиї, розбиті губи, множинні садна. Документів та інших речей не було.

У тому самому селищі у лісосмузі поблизу Покотилівської залізничної станції 21.07.2021 року знайдено тіло 17-річної дівчини. При огляді місця події встановлено, що вбита лежала на спині, сукня розірвана, одна сережка жовто-червоного кольору у правому вусі, на ногах немає взуття. На тілі вбитої – синці, губи розбиті, множинні садна і синці на шиї. Документи та інші речі відсутні. За висновком судово-медичних експертів дівчину згвалтували і задушили.

При роботі з архівними матеріалами встановлено, що у межах зазначеної території 03.08.2015 року було виявлено тіло 19-річної дівчини. Вбита лежала на спині, чорна спідниця розірвана, одна сережка білого кольору з червоним камінням у правому вусі. На ногах відсутнє взуття, зняті джинси. Документів та інших речей немає. Висновок судово-медичних експертів такий самий, як і попередні. Злочин на даний час не розкрито.

Після з'ясування обставин кримінального провадження визначте:

1. Яку групу треба створити для розслідування цих злочинів?

2. Склад учасників групи.

3. Завдання та функції учасників групи.

4. Які гласні та негласні слідчі (розшукові) дії необхідно провести для встановлення підозрюваної особи?

4. До Офісу Генерального прокурора України з Польщі

надійшли матеріали щодо підозри осіб у вчиненні розбійного нападу із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень.

Відповідно до матеріалів розслідування поліцією Польщі, які отримав Офіс ГП України, встановлено, що 03.05.20.. року затримані гр-ни Будко, Могилів і Галушко (жителі м. Вінниця) у польському м. Лешно у приміщенні ТФ «Евакс», яке належало гр-ну Польщі Чесельському, вчинили напад із застосуванням насильства на польських бізнесменів Барандовського і Пизяка. Останні зайшли до приміщення з наміром купити оргтехніку і мали при собі готівкою суму в польських злотих, еквівалентну майже 150 000 доларів США. Поліцією Польщі встановлено, що організатором злочину був сам власник фірми «Евакс» Чесельський, який повідомив про співучасть у злочині Будка, Могилова і Галушка. Допитані як свідки вони заперечували свою причетність до злочину і пояснили, що перебували в Польщі на заробітках. Однак тіла потерпілих польських бізнесменів Барандовського і Пизяка польська поліція виявила у м. Лешно у квартирі, яку знімали Будко, Могилів і Галушко, коли перебували у Польщі. До того ж після відвідування Польщі Будко, Могилів і Галушко придбали нові автомобілі імпортного виробництва.

Для проведення очних ставок за домовленістю з поліцією м. Лешно до України етапований Чесельський.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та дайте відповіді:

- 1. Яку групу треба створити для розслідування цього злочину?*
- 2. Встановіть склад учасників групи.*
- 3. Назвіть завдання та функції учасників групи.*
- 4. Якими нормативно-правовими актами регулюються ці питання?*

Список літератури

Гаврилюк В. І., Дубина В. І., Даничюк М. П. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми. Київ: Цифра, 2015. 171 с.

Гордін Л. Я. Слідчо-оперативна група: проблеми створення та діяльності: монографія. Харків: ФІНН, 2009. 192 с.

Організаційно-правові засади діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: монографія / [В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, С. Є. Абламський, Л. В. Гаврилюк та ін. Херсон: Гельветика, 2020. 352 с.

Лисенко С. Мистецтво розшукових операцій: навч. посібник. К: Вид-во Людмила, 2019. 268 с.

Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посіб. / В. В. Тищенко та ін. 4-те вид., допов. й уточн. Одеса: Юридична література, 2019. 105 с.

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: затв. наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. Дата оновлення: 07.07.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 11.12.2022).

Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 06.07.2017 р. № 570. Дата оновлення: 15.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17> (дата звернення: 11.12.2022).

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для

участі в проведенні огляду місця події: затв. наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15> (дата звернення: 11.12.2022).

Про Національне центральне бюро Інтерполу: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 р. № 220. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF> (дата звернення: 11.12.2022).

Порядок дій органів (підрозділів) Національної поліції в разі виявлення осіб, транспортних засобів і документів, відомості щодо яких містяться в банках даних інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерполу: затв. наказом МВС України від 02.10.2018 р. № 808 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1202-18#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

Т е м а 5. ТАКТИКА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВопорушень

Питання для обговорення

1. Поняття та сутність протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.
2. Форми прояву протидії при розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень.
3. Внутрішня протидія розслідуванню (у формі приховання злочину, його наслідків або причетних до нього осіб).
4. Зовнішня протидія розслідуванню (форми і способи).
5. Класифікація суб'єктів протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.
6. Організаційно-тактичні заходи подолання протидії

розслідуванню.

7. Проблеми виникнення тактичних помилок та їх попередження.

8. Тактика подолання лжесвідчень та викриття неправдивих показань.

1. У Шевченківський ВП Куп'янського ГУНП у Харківській області 30.06.20.. р. на 21 годину надійшло повідомлення від В. О. Бондаренка про те, що за місцем свого мешкання (вул. Польова, 18) знайшов дружину О. С. Бондаренко мертвою. Вона покінчила життя самогубством через повішення на дереві за будинком.

Під час огляду місця події інших слідів насильницьких дій не виявлено. Труп відправлено для проведення судово-медичної експертизи до Шевченківського районного відділення судово-медичної експертизи Харківського обласного бюро судово-медичної.

На допиті В. О. Бондаренко пояснив, що жили вони дружно, не сварились, але дітей не мали, про що загинула дружина дуже сумувала. У той день десь о 15 годині разом завітали на день народження до С. О. Климчука. О 17 годині дружина покинула їх, бо у неї розболілась голова, а він ще залишився і тільки о 20 годині 45 хвилин пішов додому. В. О. Бондаренко зазначив, що не п'є, але, на жаль, тимчасово ніде не працює, а підробляє на прохання сусідів по господарству.

С. О. Климчук із дружиною підтвердили, що після того, як жінка пішла, В. О. Бондаренко був з ними і пішов приблизно о 20 годині 40 хвилин. Інших гостей допитати не встигли.

Сусідки з будинків 15 та 17 з вулиці Польової пояснили, що подружжя Бондаренків часто сварилось, чоловік постійно пиячив, бив дружину, а не працював уже років п'ять. Крім того, дружина В. О. Бондаренка казала їм, що це все їй набридло, вона вижене його з хати, бо будинок належав їй.

У висновку судово-медичної експертизи зазначалось,

що смерть настала через асфіксію, але є дві странгуляційні борозни, а на тілі застаріли синці.

Спираючись на обставини кримінального провадження, визначте:

1. *Форму протидії розслідуванню злочину, охарактеризуйте її.*

2. *Суб'єктів протидії.*

3. *Тактичні прийоми подолання лжесвідчень та викриття неправдивих показань*

2. У Холодногірське ВП ГУНП у Харківській області 30.08.20.. р. на 21 годину надійшла заява від В. О. Ляшенка про те, що його дочка К. В. Ляшенко згвалтована та пограбована невідомим чоловіком у його квартирі, яка розташована на восьмому поверсі багатоповерхівки.

На допиті К. В. Ляшенко повідомила, що вона поверталась з вечірніх курсів, підійшла до під'їзду, відкрила його своїм ключем, увійшла і побачила чоловіка у чорній болоньовій куртці біля ліфта, до якого вони разом зайшли. Вона натиснула кнопку восьмого поверху, а він – дев'ятого. Коли вона почала виходити, невідомий теж вийшов, вдарив в обличчя рукою, змусив відкрити двері до квартири, потім вштовхнув її туди і закрив двері. Наказав не кричати, бо буде бити, і почав грубо зривати з неї одяг. Потім затягнув до кімнати, повалив на диван і згвалтував. Після цього одягнувся, забрав із сумочки смартфон Apple iPhone, гроші у сумі 975 грн., золотий ланцюжок з шиї. Потерпіла стверджувала, що вона його майже не бачила і впізнати не зможе.

Через кілька днів батько потерпілої повідомив, що донька розповіла йому, що дуже злякалась, тому не усе розказала, бо гвалтівник погрожував, що знає, де вона живе, і буде приходити кожного дня, щоб її бити і гвалтувати. Крім того, вона зазначила, що добре його запам'ятала і може впізнати, до того ж укусила за руку і пошкрябала йому

поперек нігтями.

Через три дні її батько інформував слідчого, що невідомий чоловік зустрів дочку і погрожував убивством, якщо вона не забере заяву з поліції.

Вивчивши обставини кримінального провадження, визначте:

1. Форму протидії розслідуванню злочину, охарактеризуйте її.

2. Суб'єктів протидії.

3. Які тактичні прийоми допиту потерпілої необхідно застосувати для отримання правдивих й повних показань?

3. Детективи територіального управління Бюро економічної безпеки України у Львівській області під час досудового розслідування за фактом умисного ухилення від сплати податків службовими особами ПП «Авто-Рівне» за ознаками злочину, передбаченого ч. 3 ст. 212 КК України, дійшли висновку, що у кримінальному провадженні необхідно дослідити деякі фінансово-господарські операції ПП «Авто-Рівне» із контрагентами товариства та перевірити фактичність проведених фінансово-господарських операцій. На запит детектива згідно зі ст. 93 КПК України надати документи отримана відповідь, що у них містяться відомості, які належать до комерційної таємниці, і тому це є неможливим. У судове засідання з розгляду клопотання на одержання тимчасового доступу детективом до цих документів представники ПП «Авто-Рівне» не з'явились. На підставі ухвали слідчого судді детектив прибув до офісного приміщення ПП «Авто-Рівне» з метою ознайомлення та зняття копій з зазначених в ухвалі слідчого судді документів. Директор підприємства Тимофеев заявив, що надати доступ до документів він не може через те, що вони знаходяться у сейфі в кабінеті бухгалтера Лук'янової, яка на цей час поїхала у службових справах до іншої організації. Крім того, відсутній юрист підприємства, який готує скаргу до апеляційного суду про незаконність виданої ухвали. Ключів

від кабінету та сейфа у нього немає. На прохання детектива був наданий номер мобільного телефону бухгалтера, але на дзвінки ніхто не відповідав. Як потім з'ясувалось, у Лук'янової було два номери телефонного зв'язку.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

- 1. Форму протидії розслідуванню злочину, охарактеризуйте її.*
- 2. Суб'єктів протидії розслідуванню цього злочину.*
- 3. Тактичні прийоми подолання цієї протидії.*
- 4. Найбільш доцільну тактику дій детектива у цій ситуації.*

4. До УСБ України звернувся приватний підприємець Олещенко із заявою про те, що у нього вимагають хабар. На допиті повідомив наступне. Він орендує декілька приміщень на території державного підприємства загальною площею 150 м². У грудні поточного року спливає строк оренди. Директор державного підприємства Бородін під час зустрічі заявив, що продовжувати договір оренди не буде через те, що Олещенко нібито не виконував умов договору в частині дотримання санітарних правил утримання приміщень. Через декілька днів до Олещенка звернулась невідома особа, яка сказала, що вона «неофіційно представляє інтереси Бородіна і може допомогти у вирішенні питання». За свої послуги невідомий хотів отримати винагороду у розмірі 3000 доларів США. Цю особу підприємець декілька разів бачив разом із директором Бородіним. Крім того, Олещенко повідомив, що у нього таких грошей немає, бо його бізнес дозволяє лише частково задовольнити побутові потреби і сплачувати податки. За даним фактом розпочате досудове розслідування.

Слідчим вирішено провести тактичну операцію «Затримання на гарячому» при передачі грошей і затримати посередника разом із директором Бородіним. Для організації задуму одержані з банку 3000 доларів США, номери яких були переписані і помічені спеціальним розчином, покладені

у поштовий конверт. Передача поштового конверта на зустрічі посередника з заявником Олещенко зафіксована. Посередник після отримання поштового конверта пішов до приймальної директора Бородіна, де заглянув до кабінету і зайшов. Через 15 хвилин до службового кабінету директора Бородіна увійшли працівники правоохоронного органу та почали проводити обшук, у процесі якого ні грошей, ні поштового конверта не знайдено. Огляд рук і верхнього одягу директора Бородіна та посередника за допомогою ультрафіолетового освітлення ніяких міток (слідів) не виявив.

На допиті директор Бородін та посередник Ванько свідчили, що ніяких домовленостей з Олещенко про продовження оренди в них немає, в отриманому конверті була перепустка на виїзд особистого автотранспорту Ванька.

Після ознайомлення з обставинами кримінального провадження визначте:

- 1. Форму протидії розслідуванню злочину, охарактеризуйте її.*
- 2. Суб'єктів протидії розслідуванню цього злочину.*
- 3. Тактичні прийоми подолання цієї протидії.*
- 4. Найбільш доцільну тактику дій слідчого у цій ситуації.*

С п и с о к л і т е р а т у р и

Забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальні завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації: монографія / С.С. Вітвіцький та ін. Київ: Дакор, 2021. 244 с.

Лисиченко В. К. Проблеми теорії та практики подолання протидії розслідуванню окремих різновидів злочинів, вчинених організованими групами, злочинними організаціями: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2012. 319 с.

Детективна діяльність в механізмі запобігання

злочинності: монографія / [М. О. Семенишин, В. М. Бесчастний, С. С. Вітвіцький, С. О. Бичін, Є. С. Назимко]. Київ : Дакор, 2020. 160 с.

Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпропетров. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

Плетенець В. М. Теорія та практика організаційно-тактичного забезпечення розслідування завідомо неправдивих повідомлень про загрозу громадській безпеці: навч.-практ. посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетров. держ. ун-т внутр. справ, 2014. 132 с.

Семенов В. В. Розслідування вбивств, прихованих інсценуванням: монографія. Харків: Вид. Вапнярчук Н. М., 2006. 144 с.

Шепітько М. В. Злочини у сфері правосуддя: еволюція поглядів та наукові підходи до формування засобів протидії: монографія. Харків: Право, 2018. 408 с.

Щур Б. В. Тактика нейтралізації протидії розслідуванню злочинів, вчинених організованими групами: монографія. Харків: Гриф, 2005. 176 с.

Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12. 1993 р. № 3782-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

Порядок здійснення заходів безпеки щодо особистої охорони, охорони житла і майна осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, працівників суду і правоохоронних органів, членів їх сімей та близьких родичів: затв. наказом МВС України від 12.10.2021 р. № 752. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1398-21#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

Тема 6. РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

2. Обставини, що підлягають з'суванню під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

3. Особливості побудови слідчих версій і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

4. Типові слідчі ситуації на початку відкриття кримінального провадження.

5. Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

1. Гр. А. у службовому кабінеті адміністративного будинку ГУНП у Житомирській області, 25.01.2020 р. під час допиту його як свідка у кримінальному провадженні звернувся до оперуповноваженого УЗЕ у Житомирській області з пропозицією вчинити дії, спрямовані на приховання фактів незаконності походження лісопродукції, яку було викрито останнім на території його деревообробного цеху, відсутності відповідних дозвільних документів, які підтверджують законність функціонування вказаного цеху, а також виявлених порушень від відповідних контролюючих органів. Одночасно А. здійснив спробу надати за це службовій особі 3 000 грн. Оперуповноважений відмовився від запропонованих грошей.

Ознайомтеся з кримінальним провадженням та дайте

відповіді на наступні питання:

1. Які елементи криміналістичної характеристики вбачаються і чому.

2. Які обставини необхідно встановити у процесі досудового розслідування?

3. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести?

2. Співробітниками НП в Закарпатській обл. було викрито злочинну групу, яке впродовж останніх двох років займалася незаконним вивозом лісоматеріалів до сусідньої країни. У злочинних схемах приймали участь 8 суб'єктів підприємницької діяльності Закарпатської, Хмельницької і Львівської областей. Злочинці подавали до митниці підроблені документи про походження лісоматеріалів і виготовлення з них пиломатеріалів для експорту. Згідно документів лісопродукція нібито була придбана в Хмельницькій і Львівській областях. Насправді, ліс незаконно було вирубано на Закарпатті «чорними» лісорубами. За попередніми даними незаконно було вивезено за межі України щонайменше 5 тис. куб. м лісу на 3 млн. грн.

Вивчивши обставини кримінального провадження, дайте відповіді на питання:

1. Які елементи криміналістичної характеристики можна виділити?

2. Які обставини необхідно встановити у процесі досудового слідства?

3. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести?

3. У ході досудового розслідування кримінального провадження за ч. 4 ст. 190 КК України під час обшуку за місцем проживання в одного з підозрюваних вилучено 85 000 доларів США, 3 700 євро та 100 канадських доларів. Їх перерахував і зафіксував у протоколі слідчий Бондар. Обшук

у підозрюваного закінчено о 22 годині, а десь о 23 слідчий Бондар помістив їх на зберігання у службовий сейф у своєму робочому кабінеті, в якому працюють ще двоє слідчих – Кісильов та Вакула. Потім пішов до керівництва з результатами проведеного обшуку і взяв відгул на два дні. Через зазначений час зайшов до свого кабінету, глянув на сейф і згадав, що, поспішаючи додому, забув його опечатати. Відкривши, відразу помітив, що пачок з грошима стало менше. Перерахувавши, встановив, що недолічує 50 000 доларів США та 3 000 євро. За даним фактом було розпочате кримінальне провадження.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

1. Елементи криміналістичної характеристики, прокоментуйте їх.

2. Обставини, які необхідно з'ясувати у процесі досудового розслідування?

3. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести?

4. За заявою П. розпочате кримінальне провадження стосовно інспектора К. П. указував, що на нього незаконно накладено штраф інспектором К. Дійсно, інспектор К. зупинив його біля ТРК «Караван», перевірів документи (посвідчення водія), нагадав про обережність їзди, але жодних протоколів не складав, відповідно П. ніяких документів не підписував.

Досудовим розслідуванням встановлено, що 27.11.2020 р. інспектор К. сектору реагування патрульної поліції Куп'янського ВП ГУНП у Харківській області у приміщенні Куп'янського ВП ГУНП у Харківській області відкрив фіктивне провадження у справі про адміністративне правопорушення стосовно П. про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого КУпАП, а саме вніс відомості до протоколу за ст. 178 КУпАП.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

- 1. Елементи криміналістичної характеристики..*
- 2. Які слідчі (розшукові) дії слід провести для вилучення документації?*

5. Співробітниками НП було розпочате кримінальне провадження щодо одного із керівників комерційного банку, який привласнив незаконним шляхом 1,5 млн. грн., що належали вкладникам банку. Під час розслідування встановлено, що ця особа, маючи доступ до справ вкладників, використав їх анкетні дані і оформив на вкладників більше 60 сфальсифікованих кредитних договорів. Кредитні кошти були перераховані підозрюваним на рахунки декількох центрів конвертацій і переведені в готівку.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

- 1. Які документи необхідно отримати слідчому та у який спосіб?*
- 2. Які процесуальні дії доцільно провести на початковому етапі розслідування?*

С п и с о к л і т е р а т у р и

Борусовський М. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування зловживання владою або службовим становищем суддею під час здійснення правосуддя // *Підприємництво, госп-во і право*. 2021. № 1. С. 249-253.

Дорошенко К. Ю. Особливості огляду місця події під час розслідування корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг // *Юридична наука*. 2020. № 9 (111). С. 135-140.

Науково-методичні рекомендації з питань обмеження одержання подарунків (для поліцейських, прокурорів, державних службовців та посадових і службових осіб Національної поліції України і органів прокуратури України) / М. Г. Вербенський та ін. Херсон: Гельветика, 2020. 300 с.

Ортинський В. Л. Питання протидії досудовому розслідуванню злочинів у сфері службової діяльності на етапі відкриття кримінального провадження // *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: юридичні науки. 2018. Вип. 18. № 894. С. 4-11

Пчеліна О. В. Теоретичні основи формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності: монографія. Харків: В справі, 2017. 522 с.

Ромців О. І. Протидія розслідуванню злочинів у сфері службової діяльності: особливості виявлення та подолання: монографія. Львів: Растр - 7, 2018. 291 с.

Сергеева Д. Б., Топорецька З. М. Криміналістична характеристика службового підроблення // *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 3. С. 90-98

Слущка Т. І. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері службової діяльності: навч. посібник. Київ: КНТ, 2007. 168 с.

Шевчишен А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: теорія та практика: монографія. Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. 534 с.

Тема 7. РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання для обговорення

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

3. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні.

4. Типові слідчі ситуації на початку кримінального провадження та комплекс слідчих (розшукових) дій щодо їх вирішення.

5. Побудова слідчих версій і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

6. Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

1. Засновник і голова ФГ «Геоліта» Щ. з метою одержання із бюджету дотації нібито для покриття затрат, пов'язаних з закупівлею елітного насіння сільськогосподарських культур, надав у державний орган – управління сільського господарства Первомайської райдержадміністрації сфальсифікований документ – реєстр товарно-транспортних накладних на придбання елітного насіння. Фактично насіння не було куплене. На підставі цих неправдивих відомостей Харківське управління сільського господарства переказало на банківський рахунок ФГ «Геоліта» 7900 грн. Одержані із бюджету дотаційні кошти витрачені Щ. на потреби будівництва продуктового магазину.

Визначте, ознайомившись з кримінальним провадженням:

1. *Елементи криміналістичної характеристики. Прокоментуйте їх.*

2. *Які обставини підлягають доказуванню у кримінальному провадженні?*

3. *Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії необхідно*

провести для вилучення документації?

2. Генеральний директор Приватного акціонерного товариства «Азнефть» І. з метою одержання кредиту надав у банк фіктивне техніко-економічне обґрунтування кредитного проекту, довідку про наявність у нього великої партії металобрухту, акт прийому-здачі на збереження металобрухту в Укрвтормет, договір між «Азнефть» та іранською фірмою «Хамідифер» про поставку металобрухту в Іран. Одержані кошти витратив на непередбачені кредитним договором цілі.

Розгляньте обставини кримінального провадження та дайте відповіді на наступні питання:

- 1. Які способи вчинення злочину? Охарактеризуйте їх.*
- 2. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії необхідно провести?*
- 3. Які судові експертизи слід призначити?*

3. Із матеріалів кримінального провадження.

«...03.02.20.. року гр. Т. на власному автомобілі «Тойота Авенсіс» в'їхав на митний пост «Сеньківка», самостійно обрав для проходження митного контролю «зелений коридор», що вважається заявою громадянина про те, що переміщувані ним через митний кордон України предмети не підлягають письмовому декларуванню та не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження щодо вивезення з митної території України. Під час відпрацювання орієнтування працівниками служби контррозвідки Чернігівського прикордонного загону на можливе перевезення у схожому автомобілі золотих монет 18 століття у повітряному фільтрі при поглибленому огляді було виявлено предмет, схожий на розібраний пістолет ПМ та 8 набоїв до нього.

Гр. Т. пояснив, що про пістолет він нічого не знав. Напередодні поїздки він відвідував автосервіс, щоб

перевірити автомобіль перед подорожжю, де у нього виник конфлікт з майстром через неакуратність підготовчих робіт. Конфлікт був швидко вирішений та майстер вибачився і після чого Т. залишив ремонтну зону, і більше не був присутнім біля авто. За версією Т. пістолет та набої йому міг підкинути цей майстер або хтось із працівників автосервісу але з якою метою він не знає. Також після цього, він надавав своє авто у користування на декілька днів своєму куму але його він не підозрює. Про його майбутню поїздку за кордон на автомобілі знало близько 10 осіб.»

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та:

- 1. Охарактеризуйте слідчу ситуацію та висуньте версії, обґрунтуйте свою відповідь.*
- 2. Визначте обставини, що потребують з'ясування.*
- 3. Які процесуальні дії потрібно провести?*
- 4. Які судові експертизи необхідні?*

4. До оформлення на митний пост «Дякове» перевізник подав документи, згідно з якими на експорт завантажено столярні вироби з хвойних порід дерев та цвяхи для їх кріплення. Під час митного огляду підтвердилась лише товарна позиція цвяхів. Решта, за попереднім висновком спеціаліста, – це обрізні, нестругані, не шліфовані лісоматеріали у вигляді колод довжиною два метри. Частина з них виготовлено з сосни, а решту, понад 20 кубометрів, – з акації, груші та черешні.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та:

- 1. Визначте елементи криміналістичної характеристики*
- 2. Запропонуйте початкові слідчі (розшукові) дії.*

5. У заяві керівника АТ «АЛЬФА-БАНК» до ГУНП України вказано, що директор і засновник ТОВ «Наіна» Митько з метою одержання кредиту у розмірі 1 200 000 грн. надала в банк завідомо неправдиву інформацію про наявність цілісного майнового комплексу перукарні вартістю 882 000 грн. та вантажного автомобіля вартістю 490 000 грн., що нібито належить її фірмі.

Насправді ТОВ «Наіна» володіє лише обладнанням перукарні вартістю 20 000 грн, а саме приміщення, в якому розташована перукарня, знаходиться у комунальній власності і використовується на підставі договору оренди. Вантажний автомобіль проданий за рік до цього.

На підставі представлених оціночних актів майнового комплексу перукарні вартістю 882 000 грн. та вантажного автомобіля вартістю 490 000 грн 20.05.20.. року АТ «АЛЬФА-БАНК» перерахувало грошові кошти у сумі 1 200 000 грн. на розрахунковий рахунок ТОВ «Наіна». Протягом тижня гроші з рахунку ТОВ «Наіна» було перераховано трьома траншами: 1) 22.05.20.. року за обладнання для перукарні на розрахунковий рахунок ТОВ «Евакс» 590 000 грн; 2) 25.05.20.. року на придбання будівельних матеріалів на розрахунковий рахунок ПП «Інтеркім» 378 000 грн.; 3) 27.05.2016 р. за виконання будівельних робіт на розрахунковий рахунок «Грин Лайн» 232 000 грн.

Після неодноразового звернення керівництва АТ «АЛЬФА-БАНК» до ТОВ «Наіна» щодо повернення грошових коштів за використання кредитних коштів погашення процентів не відбулось. Дане повідомлення внесене до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та дайте відповіді на наступні питання:

1. *Визначте елементи криміналістичної характеристики та розкрийте їх.*

2. *Висуньте слідчі версії та запропонуйте*

процесуальні шляхи їх перевірення.

Список літератури

Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання. навч.-метод. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 255 с.

Виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних із зміною ціни при проведенні публічних закупівель: навч. посіб. / О. В. Авраменко та ін.; Львів: ЛьвДУВС, 2018. 103 с.

Даниляк А. В. Особливості взаємодії під час розслідування економічних злочинів, вчинених організованими групами: монографія. Харків: Панов А. М., 2019. 232 с.

Дії працівників поліції у разі виявлення економічних злочинів: методичні рекомендації / Кубецька О. М., Лазарев В. О., Неклеса О. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2020. 76 с.

Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення: монографія / Т. Г. Васильців та ін.; за заг. ред. О. І. Вівчар. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 394 с.

Лисенко С. Як розкривати економічні злочини. Рекомендації фахівця: монографія. Київ: «Персонал», 2018. 324 с.

Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: монографія / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2006. 624 с.

Хараберюш О. І. Протидія контрабанді в Україні: оперативно-розшуковий аспект: монографія. Київ: Дакор. 2015. 416 с.

Розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон України: метод. рекомендації / С. С.

Чернявський, А. А. Вознюк, О. М. Брисковська та ін. Київ, 2017. 64 с.

Шевчук В. М. Методика розслідування контрабанди: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Гриф, 2003. 280 с.

Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів: Закон України від 08.09.2005 № 2860-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2860-15#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Про музеї та музейну справу: Закон України від 29.06.1995 № 249/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей: Закон України від 21.09.1999 № 1068-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 № № 39/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Критерії належності спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/669-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та

патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 10.12.2022).

Тема 8. РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Питання для обговорення

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень корупційної спрямованості (обрати будь-який з перелічених: ст. 354, 364, 364¹, 365², 368, 368³, 368⁴, 369, 369²КК України).

3. Обставини, що підлягають доказуванню у процесі розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

4. Слідчі версії та особливості планування розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

5. Типові слідчі ситуації та комплекс слідчих дій на стадії відкриття кримінального провадження при розслідуванні кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

6. Особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

7. Система судових експертиз, які призначаються під час розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

1. До Національного антикорупційного бюро України звернулася дружина підозрюваного К. В. Хлопова з заявою про те, що посадовець Офісу Генерального прокурора

України старший прокурор О. О. Купеник групи прокурорів в одному з кримінальних проваджень вимагав 20 000 доларів США за укладення угоди про визнання винуватості з двома особами, підозрюваними у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 307 КК України, на умовах призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням. У разі відмови від «пропозиції» старший прокурор групи прокурорів О. О. Купеник погрожував підозрюваним покаранням у виді позбавлення волі на строк 11–12 років.

За умовами «угоди» 20 000 доларів США мали бути сплачені двома траншами. Перший – 15 000 доларів США як завдаток, решта (5 000 доларів США) – перед скеруванням до суду укладених між ним як прокурором у кримінальному провадженні та підозрюваними угоди про визнання винуватості.

Визначивши обставини кримінального провадження, дайте відповіді на питання:

1. Які тактичні операції необхідні на початку кримінального провадження?

2. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести на початку кримінального провадження для затримання посадовця ГПУ?

3. Які експертизи треба призначити у цьому кримінальному провадженні?

2. Від М. надійшла заява до слідчого управління, в якій викладено корупційну схему, за якою представники іноземної компанії надавали неправомірну вигоду за сприяння у здійсненні видобутку бурштину в Україні шляхом, зокрема, незаконного впливу на посадових осіб Держгеокадастру, Держлісагентства, Держгеонадр України, органів місцевого самоврядування з метою безперешкодного ухвалення рішень на користь зазначеної іноземної компанії.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

1. Типову слідчу ситуацію на початку кримінального провадження.

2. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії необхідно провести на початку кримінального провадження?

3. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії потрібні для вилучення документації з видобутку бурштину?

3. Банкрутство ПАТ «Н-ська ТЕЦ» (99 % належить державі) розпочато у 2017 р. У грудні 2017 р. на підприємстві введено процедуру санації та призначено арбітражного керуючого, який і здійснив розтрату у 21 млн. грн. Цю ж особу рішенням Господарського суду Одеської області у грудні 2019 р. призначено ліквідатором ПАТ «Н-ська ТЕЦ».

Підозрюваний у порушення вимог законодавства, що регулює діяльність на ринку природного газу України, уклав договір про постачання природного газу між ПАТ «Н-ська ТЕЦ» та комерційною компанією, яка не мала технічної можливості виконати поставку, але кошти за договором у розмірі 21 млн. грн. від ПАТ «Н-ська ТЕЦ» отримала. Попередня правова кваліфікація дій – ч. 5 ст. 191 КК України.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та дайте відповіді:

1. Які слідчі версії можна висунути? Охарактеризуйте їх.

2. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії слід провести?

3. Які гласні й негласні слідчі (розшукові) дії необхідні для вилучення документації?

4. До Управління Національної поліції України звернувся Д. із заявою про те, що у нього вимагає гроші заступник військового комісара М. за сприяння щодо можливості уникнути строкової служби сина Д. у ЗСУ. Комісар запропонував обдумати його пропозицію, а суму обіцяв

назвати під час наступної зустрічі через тиждень. Слідчий

призначив проведення негласної слідчої (розшукової) дії аудіоконтролю приміщення, доручивши це оперативно-розшуковим співробітникам, під час якої в обласному військкоматі співробітники СБУ зафіксували розмову заступника військового комісара М. із Д. про те, як уникнути призову до строкової служби сина Д. За позитивне вирішення питання М. запросив винагороду, суму якої вголос не було названо. Наступна їх зустріч повинна відбутися через чотири дні за попереднім телефонним дзвінком.

Після ознайомлення з обставинами кримінального провадження дайте відповіді:

1. Які слідчі версії можна побудувати? Охарактеризуйте їх.

2. Чи правильно застосована негласна слідча (розшукова) дія «аудіоконтроль приміщення»? Роз'ясніть порядок призначення і проведення негласної слідчої (розшукової) дії згідно зі ст. 260 КПК України.

3. Які тактичні операції або гласні і негласні слідчі (розшукові) дії необхідні для отримання доказової інформації?

5. Суддя Н-ського районного суду вимагав та одержав через посередника кошти за задоволення цивільного позову на користь позивача про поновлення його на роботі та виплату йому компенсації в розмірі 1,5 млн грн. Свої «послуги» суддя оцінив у 9 000 доларів США, які передавались йому трьома частинами: дві частини (2500 та 3500 у гривневому еквіваленті) перераховані посередником дружині судді на розрахунковий рахунок ПАТ КБ «ПриватБанк», а третя передана посередником у кабінеті під час особистої зустрічі після винесення рішення.

Служителю Феміди інкримінується вчинення злочину, кваліфікованого за ч. 3 ст. 368 КК України («Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди

службовою особою»). Посередник в отриманні неправомірної вигоди, яким виявився колишній суддя того самого суду, обвинувачується у вчиненні злочину за ч. 3 ст. 368 КК України.

Розгляньте обставини кримінального провадження, дайте відповіді на питання:

1. *Визначте елементи криміналістичної характеристики та прокоментуйте їх.*

2. *Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії необхідні?*

3. *Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести для вилучення документації?*

Список літератури

Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М.І. Хавронюка. Київ: Москаленко О. М., 2019. 464 с.

Журавель В. А. Злочини корупційної спрямованості // Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. С. 322-323

Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: ВД Дакор, 2016. 496 с.

Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вимоги службовою особою: метод. рекомендації / С. С. Чернявський, О. Ф. Вакулєнко, О. М. Толочко та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 92 с.

Савчук Т. І. Щодо протидії розслідуванню корупційних злочинів. // *Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2019 р.).* Харків, 2019. С. 147-150.

Наконежна І. Взаємодія правоохоронних органів (підрозділів) з органами державної влади, органами місцевого

самоврядування, громадськими організаціями та юридичними особами під час перевірки заяв і повідомлень щодо порушень антикорупційного законодавства. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 4. С. 130-135.

Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур: монографія. Харків: Право, 2018. 200 с.

Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.-практ. посібник / Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків: Харків юрид., 2013. 220 с.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: ратифік. Законом України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення: 11.12.2022)

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. М. І. Хавронюк. Київ: Ваіте, 2018. 472 с.

Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією: постанова Пленуму Верховного Суду України від 25.05.1998 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-98> (дата звернення: 11.12.2022)

Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 5. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/2342> (дата звернення: 11.12.2022)

Тема 9. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Питання для обговорення

1. Поняття спеціальних знань. Види та форми використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні.

2. Організаційно-тактичні особливості призначення й проведення ревізій на досудовому розслідуванні.

3. Судово-економічні та товарознавчі експертизи при розслідуванні кримінальних правопорушень..

4. Процесуальні і фактичні підстави для призначення судово-економічної експертизи. Організаційні особливості підготовки, призначення та проведення судово-економічних експертиз.

1. До СВ поліції надійшла колективна заява вчителів Шевченківської загальноосвітньої школи № 33, у якій йшлося про нецільове використання бюджетних за період часу з 01.01.2020 по 01.11.2021 рік. Під час досудового розслідування було встановлено, що вчителям заробітна плата нараховувалася несвоєчасно, не сплачувалися премії. На думку заявників, посадові особи Шевченківської загальноосвітньої школи № 33, зловживаючи своїм службовим становищем та перебуваючи у зговорі, працевлаштували підставних осіб до Шевченківської загальноосвітньої школи № 33, які фактично не працюють, а нараховані грошові кошти у вигляді заробітної плати та премій привласнюються посадовими особами вищезазначеного закладу.

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначіть:

- 1) Чи є підстави для проведення ревізії?
- 2) Які завдання необхідно поставити перед ревізором?
- 3) Які процесуальні дії має провести слідчий..

2. Згідно договору підряда №282/19 від 18.12.20.. року між Управлінням соціального захисту Валківської міської ради, в особі керівника відділу Нікуленко (замовник) та підприємством «Теплокар» (підрядник), в особі директора Кальницького, підрядник зобов'язався виконати ремонтно-

відновлювальні роботи котельної № 2. Попередньо було встановлено, що по факту роботи були проведені тільки «на папері», однак згідно акту виконаних робіт, підписаного сторонами, всі умови договору підряду виконані повністю. На підставі цього акту згідно платіжних доручень №133 та №141 підприємству «Теплокар» було перераховано кошти на загальну суму 310 тис. грн.

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначіть:

- 1) *Спеціалістів якого контролюючого органу доцільно залучити до розслідування?*
- 2) *Як слід оформити таку участь спеціалістів?*
- 3) *Які матеріали повинен отримати слідчий за результатами роботи спеціалістів?*

3. Слідчий, здійснюючи огляд вилучених первинних документів на поставку дизельного палива до однієї з військових частин, в графі «Кількість» виявив ознаки підчистки та виправлення цифрових позначень в одній із накладних. За результатами оцінки висновку технічної експертизи документів стосовно цієї накладної він вирішив провести ще одну судову експертизу з метою встановлення документальної обґрунтованості списання витрат пального на планові військові навчання на полігоні.

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначіть:

- 1) *Який вид судової експертизи слід призначити? Поясніть прийняте слідчим рішення.*

4. У вересні-жовтні 20... року посадовими особами ТОВ «Проектмаш» шляхом списання заборгованості по заробітній платі працівникам підприємства у розмірі 250 000 грн. необґрунтовано було списано нараховані страхові внески на загальнообов'язкове державне страхування на суму 30 000

грн.

Під час досудового розслідування було проведено судово-економічну експертизу у Дніпропетровському НДЕКЦ МВС України, згідно із висновком якої дії посадових осіб «Проектмаш» при списанні раніше нарахованих страхових внесків відповідають чинному законодавству. У подальшому було проведено повторну судово-економічну експертизу у Дніпровському НДІСЕ Міністерства юстиції України, згідно із висновком якої списання зазначених страхових внесків проведено із порушенням чинного законодавства.

Проаналізуйте слідчу ситуацію та запропонуйте шляхи її вирішення. Яке саме судово-експертне дослідження необхідно провести?

5. У ході досудового розслідування було з'ясовано, що невстановлені особи від імені директора «Саргон-Плюс» проводили по бухгалтерському та податковому обліках вказаного підприємства в підтвердження своїх витрат документи приватних підприємців. Постановою слідчого було призначено судово-економічну експертизу з метою встановлення факту несплати ПДВ та визначення розміру завданої шкоди. Вивчивши надані матеріали, експерт дійшов висновку про необхідність надання додатково актів зустрічних звірок з контрагентами та документів інвентаризації.

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначіть:

1) *яким чином експерт повинен оформити своє рішення?*

2) *які дії він може (зобов'язаний) вчинити в подальшому?*

Список літератури

Романів Є.М., Приймак С.В. Контроль і ревізія

діяльності суб'єктів підприємництва: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2016. 444 с.

Хом'як Р. Л. Контроль і ревізія: навч. посіб. Львів: «Магнолія, 2006», 2016. 320 с.

Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Комісарчук Р. В. Судові експертизи при розслідуванні злочинів у сфері економіки: навч.-метод. посіб. Одеса: Гельветика, 2017. 92 с.

Судова експертологія: курс лекцій для слухачів магістратури юридичних вузів / Тертишник В. М., Варава В. В., Сачко О. В. / за заг. ред. В. М. Тертишника. Дніпро: ЛІРА, 2021. 208 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

Судові експертизи у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Тищенко В. В., Ріпенко А. І., Самойленко О. А. Одеса: Гельветика, 2021. 152 с.

Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посіб. / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення: 07.12.2022)

Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>

(дата звернення: 07.12.2022)

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 07.12.2022).

Т е м а 1 0 . РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Питання для обговорення

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері використання інформаційних технологій (ст. 361, 361¹, 361², 362, 363, 363¹ КК України).

2. Обставини, що підлягають з'ясуванню під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання інформаційних технологій.

3. Особливості побудови слідчих версій і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання інформаційних технологій.

4. Типові слідчі ситуації на початку кримінального провадження у сфері використання інформаційних технологій та комплекс слідчих (розшукових) дій щодо їх вирішення.

5. Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

1. Під час проведення інкасації 10.06. 20.. року, шляхом зіставлення фактичних залишків кількості та номіналів грошових купюр із записами у реєстрах програмного забезпечення банківського терміналу, співробітниками банку було виявлена нестача трьох купюр номіналом 200 грн. на загальну суму 600 грн. Під час

подальшого дослідження інформації службою безпеки банківської установи встановлено, що операція внесення вказаної суми до банківського терміналу за часом та кількості купюр співпадає з майже одночасною транзакцією 600 грн. на мобільний номер +38093.....87 оператора Life.

Через декілька днів, 12.06.20.. року, був зафіксований аналогічний випадок нестачі в іншому банківському терміналі на суму 1000 грн. У цій ситуації транзакція поповнення була проведена на картковий рахунок іншого банку.

В результаті первинних процесуальних дій слідчим було встановлено: 1) тел. номер оформлений на умовах передоплати; 2) банківський рахунок належить гр. Вольнову, 1950 р.н.; 3) грошові кошти з рахунку було знято в іншому банкоматі відразу після зарахування; 4) «поповнення» здійснювалося, скоріш за все, з використанням спеціально підготовленої купюри 200 грн. та стопорної нитки або прозорого скотчу.

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначте:

- 1. Слідчі версії з подальшим обґрунтуванням.*
- 2. Обставини, які підлягають з'ясуванню.*
- 3. Необхідні процесуальні дії для розслідування.*

2. Гр. Шувалов згідно наказу № 33 від 02.07.2021 р. займає посаду менеджера з обслуговування та кредитування приватних осіб у відділенні № 1 ПАТ «Креді Агріколь Банк», є уповноваженим на введення даних про клієнта у програмному забезпеченні та програмних комплексах цього банку, що використовується для продажу фізичним особам відповідних продуктів банку, оформлення пакета документів (юридичної справи) та договорів вкладного рахунка, занесення до програмних комплексів параметрів клієнтів, договорів, рахунків, карток тощо. Під час досудового розслідування встановлено, що 18.10.2021 р. Шувалов, маючи

доступ до ключів, паролів, кодів, несанкціоновано за відсутності заяви гр. Ткаченка за допомогою робочого комп'ютера та службового логіна та пароля втрутився у роботу автоматизованої системи названого вище банку та вніс неправдиві відомості про факт підключення розрахункового карткового рахунка Ткаченка до системи дистанційного обслуговування клієнтів «І - BANK», здійснивши при цьому підключення Ткаченка та перерахування грошових коштів, а саме сформував завідомо неправдивий електронний розрахунковий платіжний документ на переказ коштів, відповідно до якого, без згоди Ткаченка, перерахував 50 000 грн з карткового рахунка Ткаченка, відкритого у ПАТ «Креді Агріколь Банк», на рахунок, відкритий у ПАТ КБ «ПриватБанк», на ім'я Шувалова, де через банкомати зняв 10 000 грн, а решту відправив за покупку смартфона Apple iPhone .

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та визначте:

- 1. Елементи криміналістичної характеристики, прокоментуйте їх.*
- 2. План розслідування*
- 3. Які гласні і негласні слідчі (розшукові) дії слід провести для вилучення документації?*

3. Територіальним відділом Департаменту внутрішньої безпеки НП України було отримано інформацію про те, що співробітник поліції, капітан Туляник, маючи повноваження для доступу до Інтегрованої інформаційно-пошукова системи МВС України, Єдиного державного реєстру транспортних засобів, комплексної системи відеоспостереження м. Києва та інших інформаційно-аналітичних та пошукових баз даних, систем та реєстрів, надає за винагороду «послуги» стосовно збирання конфіденційної інформації з обмеженим доступом щодо конкретних власників транспортних засобів.

«Клієнтів» для Туляника знаходить інший співробітник патрульної поліції Губаренко через невстановлену, на цей час, цивільну особу. Замовлення Туляник отримує через месенджер «Telegram», а зібрану інформацію відправляє зі спеціально створеного Google-акаунта на електронну пошту замовника. Свої послуги Туляник оцінив у 300 грн. за відомості з кожної автоматизованої інформаційної системи за одну особу чи транспортний засіб. Слідчим розпочато кримінальне провадження за ст. 361-2 КК України.

Ознайомтеся з обставинами кримінального провадження та:

- 1. Охарактеризуйте слідчу ситуацію та висуньте версії, обґрунтуйте свою відповідь.*
- 2. Визначте обставини, що потребують з'ясування.*
- 3. Які процесуальні дії потрібно провести?*
- 4. Які судові експертизи доцільно призначити?*

4. До Департаменту кіберполіції Національної поліції України звернулися представники ТОВ «БСМ» із заявою про те, що 06.07.20.. року приблизно о 45 хвилині на першу на сервери установи здійснена DDoS-атака, яка призвела до блокування та спотворення процесу обробки інформації, унаслідок чого заблоковано працездатність сервісу прийому-переказу платежів та доступ агентів до модуля адміністрування системи і перегляду особистої статистики.

Під час допиту заявників встановлено, що ТОВ «БСМ» займається прийомом платежів на користь операторів стільникового зв'язку та інших провайдерів на території України. У зазначений час почалась аномальна мережева активність, яка проявилася у завантаженні каналу зв'язку на 100 %. Дана атака полягала у величезній кількості звертань до web-сервера по Інтернет протоколу TCP на 80 порт. При обробці такої кількості звертань до web-сервера витрачається велика кількість ресурсів, що призводить до відмови в

обслуговуванні. Так само 07.07.20.. року було зареєстровано атаку на 443 порт по протоколу TCP із встановленням безлічі з'єднань та миттєвим їх припиненням.

На електронну адресу підприємства 08.07.20.. року надійшов лист від невідомої особи, яка заявила, що відповідальність за вказані DDoS-атаки бере на себе, за «певну оплату» пропонувала позбавити від них та допомогти у поліпшенні системи безпеки й придушити конкуруючі компанії шляхом DDoS-атаки. За свої послуги невідомий запросив 250 000 грн., які необхідно перерахувати на рахунок електронної платіжної системи Webmoney Transfer R23068491844. У разі відмови атаки будуть продовжені. Листи надходили з різних IP-адрес, що належать провайдеру «Воля». За даними, отриманими в результаті моніторингу мережі, встановлено, що особа, причетна до організації DDoS-атаки, може користуватися в мережі Інтернет псевдонімом «Wolf».

Розгляньте обставини кримінального провадження та дайте відповіді на наступні питання:

- 1. Кого слідчому необхідно залучити до розслідування кримінального правопорушення? .*
- 2. Які обставини необхідно встановити?*
- 3. Які слідчі (розишуківі) дії слід провести?*

5. До ЧЧ Білоцерківського ВП 01.02.2021 р. надійшла заява від представника ТОВ «МедикалФарм» про те, що 11.01.2021 р. невідома особа шляхом підробки електронних ключів несанкціоновано втрутилася в роботу системи електронного адміністрування ПДВ, а саме виконала від імені ТОВ «МедикалФарм» реєстрацію податкових накладних на користь ТОВ «Біоорганік», внаслідок чого завдала матеріальної шкоди вказаному товариству. У процесі розслідування встановлено, що комп'ютер готовного бухгалтера містить відомості – електронні податкові накладні,

зареєстровані 11.01.2021 р. на ТОВ «Біоорганік» та підключений до телекомунікаційної мережі ТОВ «МедикалФарм». Це призвело до витоку, втрати, підробки, блокування інформації, спотворення процесу обробки інформації та порушення встановленого порядку маршрутизації, зокрема у частині, що стосується процесу поводження з електронними податковими накладними, зареєстрованими 11.01.2021 р. від імені ТОВ «МедикалФарм» на ТОВ «Біоорганік».

Розгляньте обставини кримінального провадження та визначте:

1. Елементи криміналістичної характеристики та прокоментуйте їх.

2. Необхідні слідчі (розшукові) дії для вилучення документації та подальшого розслідування?

С п и с о к л і т е р а т у р и

Білобров Т. В. Міжнародний досвід протидії кіберзлочинності органами кіберполіції. *Право і суспільство*. 2020. № 3. С. 96–102.

Васильковский І.І. Поняття, класифікація та характеристика окремих видів кіберзлочинів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. №1. Том 2. С. 167-172

Використання спеціальних знань під час розслідування несанкціонованого втручання в роботу ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку: метод. рек. / С. С. Охріменко, О. С. Тарасенко, О. М. Стрільців. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 64 с.

Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку: спеціальні питання кваліфікації, проведення слідчих (розшукових) дій,

призначення комп'ютерно-технічних судових експертиз: наук.-практ. посіб. / Б. Б. Теплицький, Л. Г. Шарай, К. М. Ковальов, С. А. Кузьмін. Київ: ПАЛІВОДА А.В., 2019. 168 с.

Курман О. В. Тактичні та організаційні особливості початку досудового розслідування несанкціонованого втручання в роботу електроннообчислювальних машин, автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 303-308.

Протидія кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі: актуальні питання теорії та практики: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. 29 жовт. 2021 р. / Укр. НДІ спец. техніки та суд. експертиз СБУ. Київ: ІСТЕ СБУ, 2021. 280 с.

Розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним розповсюдженням у мережі Інтернет медійного контенту провайдерами програмних послуг та Інтернетпровайдерами: метод. рек. / О. М. Стрільців, О. С. Тарасенко, І. Р. Курилін та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 44 с.

Розслідування кримінальних правопорушень, вчинених у сфері захисту інтелектуальної власності з використанням мережі Інтернет: метод. рек. / О. С. Тарасенко, М. В. Гуцалюк, В. Д. Гавловський та ін. 2 вид., доповн. Київ: міжвід. наук.-дослід. центр з проблем б-би з орг. злоч. при РНБО України; Нац. акад. внутр. справ, 2021. 74 с.

Теплицький Б. Б. Актуальні питання призначення експертизи комп'ютерної техніки і програмних продуктів під час розслідування злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем, комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. *Наук. вісн. Нац. акад. внутр. справ*. 2021. № 3 (120). С. 28–34

Черняхівський Б. В. Особливості проведення слідчого огляду під час розслідування несанкціонованого втручання в роботу комп'ютерів, автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (115). С. 58–68.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Метою самостійної роботи є формування спеціальних правничих компетентностей щодо розуміння сутності методів юридичної психології, усвідомлення структурного підходу до організації слідчої та судової діяльності, формування у здобувачів освіти цілісних знань про психологічні особливості поведінки людини в сфері суспільних відносин, що регулюються правом. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: індивідуальна підсумкова письмова робота; доопрацювання матеріалів лекцій; підготовка до практичних занять (колоквіуми та семінари); самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань; робота з інформаційними ресурсами; підготовка конспектів першоджерел та додаткової літератури; підготовка до розгляду практичних задач; підготовка до дебатів, дискусій, круглих столів; авторські резюме на статті в наукових журналах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні із законодавством, яке регулює правоохоронну діяльність. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

Освітні технології та методи навчання

- Освітні технології: проблемне навчання, контекстне навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні, інтерактивні та ІТ-технології, тематизація навчального процесу, наукові дискусії, технологія студентоцентристського навчання.

- Методи навчання: поєднання словесних, наочних та практичних методів, метод проблемного викладання, прес-конференції, ділові ігри, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, кейс-метод (Case study), метод дискусії, круглий стіл презентація, лекція-візуалізація, практичне заняття у формі презентації тощо.

Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (0, 4, 5, 6, 7);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 35	max 5	max 35	max 5	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 7	Студент має глибокі міцні і системні знання з теми. Виявляє високу активність роботи на занятті, приймає участь в обговоренні основних та додаткових питань, вирішенні практичних завдань. Вміє

		застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Буде відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи спеціальну термінологію. Здатен опрацювати та застосовувати нормативні акти.
	6	Студент має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей, також недостатньо вміє самостійно обґрунтувати та інтерпретувати результати, не може вийти за межі теми. Має певні складнощі при застосуванні нормативних актів, самостійно вирішує завдання з 1-2 помилками
	5	Студент має прогалини в знаннях з теми. Надає неповні відповіді й допускає помилки при розв'язанні завдань. Має складнощі при застосуванні нормативних актів та визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання.
	4	Студент має фрагментарні знання з теми або відсутність таких знань. Не обґрунтовує відповіді за темою заняття, допускає істотні помилки при розв'язанні завдань. Пасивність у роботі на практичних заняттях. Не володіє навичками застосування нормативних актів.
	Min 0	Студент відсутній на занятті
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.

	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота

		<p>містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків.</p> <p>При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.</p>
	Min 0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та

зараховано		знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.

		3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на запитання.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю		75 – 79

	незначних помилок		
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати		35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	не зараховано	0 – 34

З М І С Т

Вступ.....	4
Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	6
Список нормативно-правових актів та літератури до всіх тем.....	9
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	9
Тема 1. Теоретичні основи та технології побудови криміналістичних методик розслідування кримінальних правопорушень.....	13
Тема 2. Структура та зміст окремої криміналістичної методики.....	14
Тема 3. Організаційно-тактичні основи взаємодії в розкритті й розслідуванні кримінальних правопорушень.....	18
Тема 4. Організаційно-тактичні основи групового методу розслідування кримінальних правопорушень.....	25
Тема 5. Тактика нейтралізації протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.....	31
Тема 6. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.....	38
Тема 7. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.....	42
Тема 8. Розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.....	48
Тема 9. Організаційно-тактичні основи застосування спеціальних економічних знань на досудовому розслідуванні.....	53
Тема 10. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання інформаційних технологій.....	58
Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	66
Освітні технології та методи навчання.....	67
Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисциплін.....	67
Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів.....	68
Критерії оцінювання результатів навчання.....	68
Шкала підсумкового педагогічного контролю.....	73

Навчальне видання

Електронне видання

**МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ:
ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ
МЕТОДИКИ, ТАКТИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

(вибіркова)

для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

Розробники :
ШЕПІТЬКО ВАЛЕРІЙ ЮРІЙОВИЧ,
КУРМАН ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ,
КОСТЕНКО МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

Відповідальний за випуск В. Ю. Шепітько